

Saruna ar skatītāju ir svarīga

✍ Ligita Kupčus-Apēna,
"Kurzemes Vārds"

Liepājas muzejā līdz 2. novembrim skatāma tēlnieka Egona Perševica personālizstāde "Mīti un pasakas". Četri zirgi – Pēgass, Kentauris, Vienradzis un Zelta zirgs, kā arī lielformāta "Mūsdienu mīts" interpretē autora skatījumu uz sabiedrību un tās vērtībām. Ekoloģija, dzimumu vienlīdzība, dažādu formu diskriminācija un brīvības ideja – dažas no tēmām, ko mākslinieks ar saviem darbiem aktualizē.

– Vai tev māksla ir veids, kā atbrīvoties no uzkrātām domām un sajūtām, vai drīzāk – apzināts darbs ar tēmām, kas tevi interesē?

– Man, par laimi, nav bijusi situācija, ka kāda tēma tik ļoti satrauktu, ka obligāti viss jāizliek ārā. Es to tiešām vairāk redzu kā savu darbu. Tas ir mans kā mākslinieka darbs – reflektēt par idejām, notikumiem, mēģināt tos pārstrādāt, radot papildu vērtības.

– Vai tev ir svarīgs skatītāju viedoklis?

– Jā, ļoti. Agrāk cilvēki daudz rakstīja komentārus, tagad tas notiek mazāk. Algoritmi sociālajos tīklos ir tā izstrādāti, ka bieži vien es pat neredzu, ko cilvēki par maniem darbiem raksta. Cilvēki komentē, bet to redz tikai tie, par ko platforma uzskata, ka tas interesēs.

Savukārt algoritms bieži izlemj, ka man pašam šos komentārus nevajag rādīt – un es tos pat nesaņemu. Bet agrāk, kad pie mediju publikācijām bija komentāru sadaļas, man tas ļoti patika. Protams, tur netrūka jēlību, un daudzi cilvēki vienkārši nesaprata, ko redz, bet tas ir normāli. Es saprotu – lai izprastu mākslu, ir jāiedziļinās, un ne visiem ir laiks un vēlme iedziļināties manos darbos. Tomēr man šī atgriezeniskā saite bija svarīga.

– Kāpēc?

– Tāpēc, ka to izmantoju, lai nākamajos darbos labāk paskaidrotu savu domu. Mani darbi ir veids, kā es stāstu stāstus. Ja stāsts nav saprotams, tas nozīmē, ka es kādā brīdī esmu kļūdījies. Tieši tāpēc atgriezeniskā saite man ir nozīmīga – tā palīdz saprast, vai esmu izteicies pietiekami skaidri. Es gribu, lai mani saprot. Man ir svarīgi veidot sarunu ar skatītāju, stāstīt stāstu tā, lai cilvēks to uztvertu. Citādi es būtu kā trakais, kas skrien pa ielu un blāuj savu patiesību, bet neviens viņā neklaušās. Es negribu būt tas trakais. Es gribu stāstīt stāstus, un, lai stāsts būtu saprotams, ir jārūnā vienā valodā. Tikai tad starp mākslinieku un skatītāju rodas īsta saruna.

– Vai esi saskāries ar savas mākslas cenzūru?

– Jā, regulāri. Tā ir pilnīgi normāla lieta. Ja ar to nekad nesaskaras, tad, iespējams, mākslinieks nedara kaut ko pareizi. Bet es to uztveru pavisam mierīgi.

– Tev nebija skumji, ka ūdenstornā piecgade noslēdzās?

– Nē, jo tas nebija mans mūža projekts. Karostas ūdenstornā mākslinieku rezidence bija iespēja Liepājai piesaistīt māksliniekus. Liepāja vizuālā māksla ir visvārgāk atbalstīta no visām mākslas nozarēm – mums ir lieliska skatuves māksla, bet vizuālajā jomā

Egons Perševics par Vienradzi saka: "Viduslaikos vienradzis bija ļoti populārs mīts, jo cilvēki vēl nezināja par baktērijām un to, kā attīrīt ūdeni vai pasterizēt pienu. Tajā laikā tīrs ūdens bija liela bagātība, un mīts vēstīja, ka vienradzis ar savu ragu spēj to attīrīt. Mūsdienās, ja iedziļināties šajā mītā, var saskatīt paralēles ar tā saukto "zaļo Eiropu", zaļo ekonomiku un enerģiju. Arī tur ir daļa patiesības, bet daudz kas tiek piemeklēts klāt dažādu iemeslu dēļ. Es gan savos darbos nemēģinu moralizēt – tas nav mans mērķis. Es drīzāk rīkojos kā pētnieks: pētu, iedziļinos tēmā un runāju par to nevis rakstot, bet veidojot savus darbus."

Izstādes centrā ir lielformāta darbs "Mūsdienu mīts" par visas liberālās Rietumu pasaules jaunuma avotu – balto heteroseksuālo vīrieti. "Šī skulptūra gan neiederas zirgu sērijā, bet tā iederas izstādē kopumā," stāsta autors. "Bija vajadzīgs tēls, kas visus šos "zirgus" un stāstus savelk kopā. Šis tēls ir kā gans – tas, kas visu gana, savieno."

situācija ir tā, kā ir. Šis tornis bija iespēja piesaistīt izcilus māksliniekus – patiešām grandus. Pateicoties tornim, arī man bija iespēja strādāt ar daudziem kolēģiem, ar kuriem sen biju gribējis sadarboties, – daļu no viņiem pazinu vēl no studiju gadiem. Tā bija skaista atkalredzēšanās, vērtīga pieredze. Esmu ļoti priecīgs, ka tas notika, un mēs daudz sasniedzām.

– Vai tev nav padomā kāds līdzīgs projekts – kaut kas, ko būtu vērts atkal radīt?

– Patlaban esmu ļoti aizņemts ar savu māksliniecisko un pedagogisko darbu. Man pilnīgi pietiek ar to, ko daru šobrīd, un nav lieka laika, ko ieguldīt jaunu projektu radīšanā. Taču es vienmēr esmu atvērts līdzdarboties un iesaistīties, ja rodas kāda iniciatīva. Ja būtu interese kādam līdzīgu projektu atkal iedziļināt, es, protams, būtu gatavs iesaistīties.

– Tu joprojām esi vienīgais profesionālais tēlnieks Liepājā. Vai šeit tev nav

par šauru?

– Nē, es jau nesēžu tikai Liepājā. Es strādāju Latvijas Mākslas akadēmijā, katru nedēļu braucu pie kolēģiem un studentiem uz Rīgu. Ar akadēmijas starpniecību es arī bieži nonāku Eiropas mākslas vidē. Man ļoti patīk Liepāja, man patīk šeit dzīvot – es negribu pārcelties uz Rīgu. Liepāja ir, manuprāt, tuvākā vieta paradīzei, kas ir uz zemes. Te ir lieliski dzīvot.

– Vai Liepāja pati arī ir ietekmējusi tavu darbu?

– Tā izskatās, ka jā. To nevar redzēt pa tiešo, bet, strādājot pie doktora darba un skatoties uz saviem darbiem retrospektīvi, redzu, cik ļoti vide mani ietekmējusi. Pārvācoties uz šejieni, esmu

mainījies – palicis, cerams, arī gudrāks.

Liepājā ir daudz mākslinieku, mūziķu – šī radošā vide maina cilvēku. Tajā pašā laikā esmu diezgan tālu no Rīgas un strādāju savā darbnīcā viens. Tā ir zināma izolētība – kolēģi pie manis nenāk katru dienu, mēs nestrādājam kopā. Bet tieši šī nosacītā vientulība bieži noved pie interesantiem atklājumiem un tehnoloģiskiem risinājumiem, kas radušies nejausi, tieši tāpēc, ka esmu šeit, Liepājā.

– Cilvēks var nejausi uzzināt, kur atrodas tava darbnīca, – uz jumta izvietoti tavi darbi.

– Arī ļoti apzināti ikviens var uzzināt, kur ir mana darbnīca, vienkārši ieguglējot manu vārdu un uzvārdu. Savas darbnīcas adresi es neslēpju. Uz darbnīcas jumta patiešām atrodas mani mākslas darbi, arī "Mūsdienu mīts" – es to nocēlu, lai atvestu šurp uz muzeju. Manas darbnīcas priekšā ir tāda pļaviņa, un es kādu laiku apdomāju tur izveidot skulptūru dārzu. Bet tas, protams,

EGONA ŽIVERTA FOTO

VIZĪTKARTE

Art. D. Egons Perševics

♦ Dzimis 1982. gadā Valmierā.

♦ Tēlnieks, pedagogs un kurators.

♦ Autors tādiem lielformāta mākslas darbiem kā Spoku zirgs, lotosa pozā sēdošā Milda, "Jūras mātes nolaupīšana", Karostas nāra, "Projekts 613" u.c.

♦ Rīkojis Karostas ūdenstornā mākslinieku rezidences.

♦ Studējis Rīgas Ekonomikas augstskolā un Latvijas Universitātē, iegūts bakalaura grāds vadības zinībā.

♦ Pabeidzis Latvijas Mākslas akadēmiju bakalaura un maģistra programmās, kā arī tēlniecības programmā doktorantūrā.

♦ Liepājā dzīvo kopš 2010. gada.

♦ Strādā Liepājas Mūzikas, mākslas un dizaina vidusskolā un Latvijas Mākslas akadēmijā.

atdūrās pret finansējumu. Visi mani darbi stāvēja iekšpagalmā, līdz vienā brīdī vienkārši kļuva par maz vietas, un tad es izsaucu ceļamkrānu un uzcēlu skulptūras augšā. Tāda sava veida izstāžu zāle man sanāk.

Vasarās man nākas turēt darbnīcas vērtus ciet, jo tūristi bieži vien nāk iekšā, domājot, ka šeit patiesi ir kāda izstāžu zāle vai muzejs. Bet man nav iebildumu.

– Vai tu strādā pie kāda jauna objekta?

– Jā, – diezgan liela, ap 2,5 metrus augsta, ar podestu kopā sanāk trīsmetrīga glazētas keramikas figūra. Tas ir darbs par cilvēka trauslumu, par vīrieti un maskulinitāti – arī par toksisko maskulinitāti un to, cik patiesībā vīrietis ir trausls, vai viņš drīkst būt trausls, cik šī maskulinitāte ir maska un cik – realitāte.

Katram sava pasaulīte

✂ Ieva Vilmane, "Saldus Zeme"

Saldus pagasta Druvas kultūras nama tradīcijām bagātais amatier-teātru festivāls "Teātru karuselis" pirmo reizi griezās trīs dienas – no 16. līdz 18. oktobrim skatītāji redzēja astoņas latviešu un lietuviešu izrādes.

Saldus novada kultūras tradīcijas stiprina trīs amatier-teātru festivāli – druveņu "Teātru karuselis", jaunlutrīņnieku "Sastrēgumstunda" un brocēnieku "Smaidi Brocēnos!". Pirms dažām nedēļām "vētra" Druvā radīja jautājumus ne vien par izrādēm, bet arī par šī un līdzīgu festivālu nozīmi.

Festivāla eksperts bija režisors Intars Rešetins-Pētersons. Viņu satiku pēc Jaunlutrīņu amatier-teātra izrādes "Pilns komplekts", kad skatuves mākslas profesionālis aktieriem un viņu režisorei Sandrai Mednei stāstīja par saviem iespaidiem, nenoklusēja ieteikumus, norādīja gan uz izcilām, gan pilnveidojamām epizodēm. Sandra Medne atzinās, ka uz šādu "komplektu" bija cerējusi. "Jaunlutrīņu kolektīvam ļoti patīk festivāli, skates un meistarklases, jo tajās mūs redz un konstruktīvu viedokli pauž skatuves mākslas profesionāļi. Šāda saruna amatieriem dod spēcīgu impulsu strādāt labāk un izpratnī, kā to izdarīt," S. Medne formulē jaunlutrīņnieku patiku tikt vērtētiem.

Viņas aktieri ir pieredzējuši un vairākkārt guvuši atzinību nacionālās nozīmes pasākumos, viņi labprāt pilnveidotos vēl un vēl, bet meistarklašu piedāvājums ārpus festivāliem esot niecīgs, Saldus novadā pašreiz tāda vispār nav. "Kad vien iespējams, braucam uz citu reģionu skatēm un festivāliem, jo tajos mums ir vērtīgas mācību stundas. Noteikti jāredz, ko un kā dara citi, jo tad pamācām, kā, piemēram, mainās skatuves kultūra. Pašu mājās mēs to neieraudzītu," turpina jaunlutrīņniece.

Amatier-teātru festivāla "Sastrēgumstunda" rīkotāja piebilst, ka meistarklases ir dārgas, to sarīkošanai vajag vismaz pus-

IEVAS VILMANES FOTO

Epizode no Saldus novada Jaunlutrīņu teātra smeldzīgi komiskās izrādes "Pilns komplekts".

Talsu novada Virbu teātra aktrises Ruta Čubare (no kreisās) un Vizbulīte Jurkāne iestudējumā "Ziutiņa".

tūkstoti eiro, tikpat dārga ir profesionāla konsultācija pusgatavas lugas mēģinājumā. Jaunlutrīņu kolektīvs šo vērtīgo satikšanos atļaujas reti, jo kolektīvam ir lieli ikdienas tēriņi, lauvas tiesu apēd transporta izdevumi. Ar Saldus novada pašvaldības atvēlētu naudu gadā sanāk pāris izbraukumiem,

tāpēc par degvielas rēķiniem visbiežāk maksā paši; vairāk nekā 20 cilvēku lielā trupā ik reizi ceļā dodas ar sešām septiņām automašīnām.

"Saldus novadā par skatītāju trūkumu nesūdzamies. Citviet zāles bijušas gan pilnas, gan pustukšas, mūsu "rekords" – četri skatītāji... Arī viņiem nospēlējām ar pilnu atdevi," Sandra Medne pabeidz sarunu.

Nelielā Talsu novada Virbu teātra darbībai vislielākos šķēršļus rada cita resursa – laika – trūkums. Nelielajā trupā satikušies visai aizņemti cilvēki, bet režisors Jānis Pētersons caur smaīdu ieminas, ka lugas iestudēšana ne vienmēr rit pēc plāna. Viņš amatier-teātrim izceļ sociālo nozīmi, nevis kultūras, jo "viņi sanāk pēc brīvas gribas un rada kopīgu pasaulīti", pie tam iedvesmo arī Jāni. "Droši vien režisora nopelns, ka skatītāji notic jūsu neticamajiem notikumiem, tāpēc jūs droši varat atļauties būt vēl spilgtāki!" Intars Rešetins-Pētersons risināja draudzīgu sarunu ar virbeniekiem par viņu iestudēto komēdiju "Ziutiņa".

Druvas teātris piedalās amatier-teātru festivālos visā Latvijā. Katrā dzird profesionāļu vērtējumu par savu darbu, redz kolēģus, apmeklē aktierspēles nodarbības. Kāpēc gan rīkot savu festivālu? Režisore Ļuba Kapteine atbildēja: "Savam teātrim svinam 75. sezonu. Mums nes dāvanas, bet arī mēs gribam apdāvināt – ar labām izrādēm. "Teātru karuseli" sarīkojām 11. reizi. Katra mobilizējusi visu kolektīvu – aktieri festivālu vada, sagādā cemiņiem ziedus, atbild par cienastu, izveido izstādi, izdrukā izrāžu programmas... Organizatoriskie darbi kolektīvu vieno, tāpēc gribam sarīkot arī 12., 13. un pārējos "Teātru karusēļus!" ■

Saruna ar skatītāju ir svarīga

1

Man pašam vēl nav skaidrs, kā tieši šo darbu pabeigšu, un tieši tas man mākslā patīk visvairāk – eksperiments. Es cenšos katrā darbā radīt kaut ko jaunu, ko vēl neesmu darijis. Šis darbs ir viens no tiem – jau sen nekas tik procesa ziņā neizpētīts manā praksē nav tapis. Visticamāk, nāksies lūgt palīdzību kolēģiem un draugiem keramiķiem, lai šo ieceri īstenotu.

– Tātad šis materiāls tev ir jauns?

– Jā, pilnīgi jauns. Protams, iepriekš esmu mazliet eksperimentējis ar glazēto keramiku un tās tehniskajām niansēm, bet šis būs pavisam cits mērogs un izaicinājums. Es bieži veidoju darbus publiskai telpai, un tiem jābūt izturīgiem – gan pret vides apstākļiem, gan cilvēku ziņkāri. Mans skolotājs Andris Vārpa reiz teica: "Ja gribi kādu skulptūru likt ārā, vispirms ieliec to orangutānu būrī. Ja nesalauzis – tad drīkst likt ārā."

Es šo padomu atceros joprojām un pēc tā arī vados. Skulptūrām, kas paredzētas publiskai videi, ir jābūt ļoti izturīgām, jo tās piedzīvo visu – gan laikapstākļus, gan cilvēku pieskārienus, gan laika pārbaudi.

– Vai ir gadījies, ka kāds sabojā kādu no taviem darbiem?

– Jā, protams, tādas situācijas var būt. Bet ir iespējams tās mazināt, rūpīgi plānojot. Ja zini, ka risks pastāv, tu rīkoies tā, lai tas nenotiktu, – kontrolē vidi, kur darbs atrodas, vai, ja vidi nevar pilnībā kontrolēt, tad kontrolē pašu darbu. Tā ir tāda producēšanas lieta – plānošana ir ļoti svarīga.

– Vai kāds no taviem darbiem ir piedzīvojis vandalismu?

– Ir bijuši mēģinājumi, jo darbi bieži atrodas publiskā telpā un ir pakļauti cilvēku ietekmei. Pilnībā neviens darbs gan nav iznīcināts. Smieklīgākais incidents bija ar vienu instalāciju, kuras daļa bija atombumbas makets. Es to biju novietojis savā priekšpagalmā. Kāds tur pa nakti bija uzrakstījis ar krāsas baloniņu – "shit" (*sūds – tulk. no angļu val.*). Vēlāk ar šo uzrakstu darbu izliku izstādēs – tas ļoti labi strādāja kopējā kontekstā un pat papildināja darbu. Tas notika sen, šķiet, 2015. gadā pirmajā izstādē "Lielajā dzintarā", kad bija politiski aktuāli notikumi Donbasā. Tā pretkara tēma darbam – jā, karš ir sūds. Tā tas ir, es pilnībā piekritu. Darbs beigu beigās tikai ieguva no tā vandalisma. Autors, protams, nepieteicās. Es pat jokoju, ka man vajadzētu dalīties balvā, ko es saņēmu par to darbu.

– Tev aug divas meitas, un vecākā, Kate, ir iestājusies bērnu mākslas skolā. Vai tu redzi, ka kāda no viņām varētu kļūt par mākslinieci un turpināt šo ceļu?

– Mana vecākā meita grib būt veterinārārste. Viņa ļoti mīl dzīvniekus, tāpēc es nedomāju, ka viņa izvēlētos mākslas ceļu. Bet viņai ļoti patīk mākslas skola, un viņas priecājas par iespēju tajā mācīties. Šobrīd var iestāties tikai no 5. klases, un viņa ļoti gaidīja, kad šis brīdis pienāks. Pirms tam viņa apmeklēja mūzikas skolu, bet nu ar to ir cauri.

– Un, ja kāda no meitām izvēlētos mākslinieces ceļu?

– Tā būtu viņu atbildība. Es nemēģināšu atrunāt. Esmu laimīgs ar savu dzīvi un savu izvēli, man ir paveicies, un es vēlos, lai arī viņas pašas izlemj savu ceļu. ■

EKSPERTS

Režisors INTARS REŠETINS-PĒTERSONS:

"Iedot spārnus lidot vēl augstāk un tālāk – tā es tulkotu savu klātbūtni "Teātru karuseli 2025" un citos amatier-teātru festivālos un skatēs.

Cilvēki darbojas, un tas ir galvenais, jo – vienalga, kāda ir gaisma, tas tomēr ir gaiss. Otrs jautājums, par kuru šajās dienās domāju, ir materiāla izvēle. Amatier-teātru režisoriem jādomā, kā nodarbināt visus aktierus, taču gribētos viņus mudināt sameklēt darbu par personiski svarīgu tēmu. Jo arī amatieru teātris ir medijs, kuram jāizstāsta stāsts, tāpēc režisoram jāzina, ko vēlas skatītājiem pateikt.

Par varēšanu nav runas. Kādam darbs sanācis veiksmīgāks, citam ne tik, taču visos gadījumos redzu gribu spēlēt teātri un mīlestību pret skatuvi.

Pašlaik iestudēju Raiņa "Induli un Āriju" kopā ar deju skolas "Dzirnas" dejotājiem. Viņiem ir pusprofesionālu pieredze un "muskulji", taču nav zaudējuši amatieru "tīrību" un strādā bez šampiem, un notiek brīnumi. Tie uzplaiksnīja arī "Teātra karuseli".

Ja man būtu laiks, Latvijas novados rīkotu scenogrāfu, dramaturgu, kostīmu mākslinieku, gaismotāju, skaņotāju un citu skatuves mākslas profesionāļu meistarklases. Saaicinātu aktierus, dejotājus, pūtēju orķestru dalībniekus, dziedātājus un pārējos amatiermākslas pārstāvjus un kopīgiem spēkiem paceltu amatiermākslas limeni Latvijā. Tad ar amatier-teātri gribētu nodarboties visu, nevis dažu paaudžu pārstāvjus un režisoriem nebūtu jāmeklē ar lomu sadali; jaunu sieviešu lomas tēlotu jaunas sievietes, nevis seniores.

Esmu nācis no amatier-teātra vidus – pirmās lomas nospēlēju Rūjienas amatier-teātrī pie Aidas Vasiljevas –, tāpēc zinu, cik svarīgi, ka malu malā ir teātru pulciņi. Tie jauniešiem rada izpratni par kultūru, tādēļ gribētos, lai Kultūras ministrija vairāk atbalstītu šo nozari. Viens otrs kolektīvs mani uzrunājis strādāt par režisoru, bet aizņemtas un, jāteic, arī neadekvāti zemā atalgojuma dēļ esmu atteicis. Uz amatieru skatuvēm redzam nozares entuziastus. Visu cieņu! Un tieši tāpēc atrodu laiku, lai viņu darbus noskatītos un pateiktu iedvesmojošus vārdus. Lai nepazaudētu to, kas viņus notur šajā misijā!"

Avīze – vispirms izlasīt, tad sapīt

Sanita Liepiņa, "Talsu Vēstis"

Pēc izlasīšanas avīžu liktenis ir dažāds – daļa nonāk makulatūrā, sadeg krāsnīs, sakrautas guļ aizmirstības kaudzēs bēniņos, tās gana labi noder kaķu kastēs, logu mazgāšanai, var pašaut apakšā, tīrot zivis, vai izmantot citiem praktiskiem nolūkiem. Avīžniekiem noteikti sirdi silda talsenieces Evas Vīgertes hobijs, kas laikrakstu kaudzes pārvērs skaistos pinumos. Un ne tikai avīžniekiem – tie pārsteidz un priecē acis arī citiem.

VAR DARBOTIES SILTUMĀ

Ikdienā Eva strādā personālvadībā vienā no lielākajiem Talsu novada uzņēmumiem, bet brīvajā laikā vienmēr nodevusi radošām izpausmēm – šuvusi, tamborējusi, adījusi... Pirms aptuveni astoņiem gadiem nolēmusi pamēģināt pišanu ar papīra klūgām, bet nopietni lietai vēl nepieķērās. Līdz radās vēlme un nepieciešamība pēc lampām mājai. Mūsu intervijas brīdī viņa paver skatu augšup, un man pārsteigumā mazliet pat aizraujas elpa – augstos griestus rotā septiņas lampas, un katra pilnīgi atšķirīga. "Pitas lampas maksā diezgan dārgi vai arī lētākas, kas nopērkamas veikalos, visiem vienādas," atceras Eva. "Nolēmu, ka atkal jāpamēģina pišana. Pa šiem gadiem tā jau bija attīstījusies – ja agrāk internetā bija maz materiālu, tad nu jau pieejams tik daudz. Esmu noskatījusies kādus simts video. Lampas bija viens no maniem pirmajiem darbiem, un, kā nu ir, tā ir." Manuprāt, viņa aušojas, jo pie augstajiem griestiem, kad tās labi tālu no acīm, klūdas tiešām nav samanāmas. "Bet es jau pati redzu," viņa smejas.

Ar istajām klūdziņām Eva nekad nav pinusi, tikai un vienīgi ar avīzēm. "Lai pītu ar klūgām, pēc tām jāaizbrien, jāsaģiež, jānotīra, jāmērc... Tas noteikti prasītu ne tikai daudz darba, bet arī vietas. To es nevarētu darīt siltā istabā, vajadzētu darbnīcu. Un domāju, ka arī rokas vairs neturētu, tur noteikti pirkstos vajag spēku. Katrai metodei savi plusi un mīnusi, bet uz pītajiem klūgu darbiem skatos ar prieku," stāsta Eva.

NODOD TIKAI BURTĪ

Par to, ka radošas nodarbes talseniecei iet pie sirds un padodas, var redzēt arī viņas un vīra uzceltajā mājā uz Talsu un Lībagu pagasta robežas. Kādā brīdī manū, ka vienkrāsaino sienu neuzkrītoši, bet tik skaisti rotā sienā iespiestas mandalas, tām līdzīgi zīmējumi gaumīgi izgleznoti kāpņu pakāpienos, un interjeru papildina dažādi pinumi. Sākot no nelieliem krūžu paliktņiem, stilīgiem groziem vannas istabā līdz kastēm plauktos un lielām lādēm. Pie mēbeļu pišanas Eva vēl ķērusies nav, jo šķiet, ka tas varētu būt sarežģīti, bet droši vien tas laika jautājums.

To, ka pinumi tapuši no papīra, nodod tikai laikrakstu burti, kas vietām redzami. Tos taustot ar rokām, tas tiešām līdzīgs tradicionālo klūgu pinumam, un tie tikpat izturīgi, pat izmantojot ārā. Ja tie salist, paliek mazliet mīkstāki, bet pēc izžūšanas viss atkal kārtībā. "Svarīgs nosacījums ir apstrāde, lai būtu gan vieglāk pīt, gan darbs ilgi kalpotu," skaidro E. Vīgerte. "Internetā ir dažādi materiāli, bet pie

mums, Latvijā, piemērotu apstrādes materiālu bija grūti atrast. Esmu visu ko izmēģinājusi, bet tagad man ir sava recepte, ar ko strādāju."

Bet kā no avīzes papīra dabūt klūdziņu? Atbildes vietā Eva man noklāj priekšā silikona paliktņi, lai vieglāk darboties, un iedod garu adatu un lapu no "Talsu Vēstīm". "Vai zinājat, ka avīzes papīram ir dažādi šķiedras virzieni? Tas svarīgi plēšanā," demonstrējot Eva sāk plēst lapu, un tā ieņem šķērsu līniju. Tad viņa lapu pagriež citā virzienā, un nu jau nesalīdzināmi taisnāk. "Katram avīžu veidam ir cits šķiedras virziens. Man sanes dažādas avīzes, pat no septiņdesmitajiem gadiem, un ar dažādiem šķiedras virzieniem nevar satīt. Papīrs plīst." Var pīt arī ar žurnāliem, taču tad rezultāts būtu krāsaināki raibāks, lapas ir šaurākas un nereti arī sakniedētas.

KATRU KLŪGU SAVIENO KOPĀ

Nejauši sanāk, ka lapā, ko Eva iedod man, trāpās tieši mans raksts par vēja parkiem, tāpēc, kas tajā rakstīts, man neinteresē. Taču, kā ir pašai, ikdienā strādājot ar avīžu kaudzēm, – vai klūdziņu tišana neievelkas, jo gribas izlasīt rakstus? "Protams," Eva smejas. "Man vienreiz atveda kaudzi ar vienādām Kuldigas avīzēm, un tad jau sanāk tīt vienu un to pašu. Iesāku lasīt rakstu, nākamajā klūdziņā turpinu ar nākamo rindkopu un tā tālāk... Reiz man kopā ar draugiem bija meistarklase, meitenes atšķir avīzi, un saku: "Tagad jāgriež!", – bet skatos – visas lasa."

Tišana slīpi sākas no stūriša, un nobeigumu pielīmē – klūdziņa gatava. Izklaušas vienkārši, bet tam nepieciešams treniņš. Svarīgs adatas resnums, un, kā klūdziņa top, Eva rāda ar 1,5 mm platu adatu. Lai izveidotu garāku izejmateriālu, būtu nepieciešama arī garāka adata, taču tādu vēl nav izdevies atrast. Lielākiem pinumiem, piemēram, lādēm, izmanto resnāku adatu, kas arī klūgu padara platāku – tā arī rezultāts skaistāks. Strādājot ar resnākām klūgām, nepieciešams arī mazāk materiāla – piemēram, grozam ar vāku vajag 1000 smalko klūgu, bet rupjākās tikai 700. Atšķirība ievērojama. Pinot katru klūgu savieno kopā ar nākamo, un savienojama vietas gandrīz nemanāmas. Tā nav arī asumi kā tradicionāliem klūgu izstrādājumiem.

Eva Vīgerte ir zīmola "PinU" autore, un viņas pinumi veidoti no papīra. Stilīgi, neparasti un ne mazāk izturīgi kā tradicionālo klūdziņu darbi.

FOTO NO E. VĪGERTES PERSONĪGĀ ARHĪVA

Kad klūgas gatavas, tās krāso un apstrādā ar aizsardzības līdzekli, mazliet lakas un eļļas. Pirms pišanas samērcē. "Es secināju, ka man visi darbi ir raibi. Bet, kad nokrāso tos vienā tonī, man šķiet, ka izskatās pēc plastmasas. Tāpēc man patīk raibi. Turklāt precīzu toni visam arī grūti piedzīt, jo dažādas avīzes atšķirīgi krāsojas."

SAPNIS PAR DARBŅĪCU UN DOMUBIEDRIEM

"Pilna māja jau ar darbiem – būs jābrauc uz tirgu gribi vai negribi," smejoties atzīst Eva. "Neesmu tirgotāja, bet būs jāmēģina un jāiemācās. Mājas kafejnīcu dienas Ventspilī mazliet pamēģināju savus pinumus pārdot, bet es ļoti daudz esmu uzdāvinājusi. Visi jau saka: "Vari neko nepirkt, tu jau zini, kas jānes!"

Evas darbus rotā neliela ādas nozīmīte ar uzrakstu "PinU". Ar tādu nosaukumu tie atrodami arī sociālajos medijos. Tagad viņas grozus papildina arī ādas rokturi, kas tiem ļauj izskatīties vēl stilīgākiem. "Man pašai ļoti patīk. Kad iesāc, nekad nevari zināt, kas galā sanāks!"

Ar draugiem izmēģinājusi dažas meistarklases, un tas ir virziens, ko attīstīt.

Tikai jāatrod piemērotas telpas. "Mans mazais sapnis ir par darbnīcu, kur varētu strādāt, tirgot darbus, un tur varētu atnākt arī citi. Vienai ir diezgan pagrūti, gribētos domubiedru klubiņu, lai ir kāds, ar kuru varētu padalīties, piemēram, par materiāliem, metodēm un idejām. Kādu jau esmu saslīdinājusi, taču maz, jo tomēr vajag daudz pacietības un laika." Vislielāko pacietību vajag tieši klūdziņu tišanā. Pinot jau veidojas rezultāts un gribas ātrāk pabeigt. Un uzpīt var jebko, piemēram, mūsu sarunas laikā Eva prāto, kā varētu izveidot katra vannas istabas izmēram piemērotākos veļas grozus un, ja nepieciešams, izpīt pat vietu caurulei.

Cena tradicionālo un avīžu klūgu darinājumiem līdzīga, jo darba ieguldīts daudz. Pati klūgu tišana viņai sagādā mazāko prieku, savukārt tas ļoti patīk draudzenei, kas ik pa laikam piegādā gatavu materiālu. Un tad Eva var kā meditācijā izpīt visas ikdienas rūpes. "Kad kādu laiku neesmu pinusi, pilnīgi jūtu, ka tas prasās. Tagad negribas ne šūt, ne tamborēt, tikai pīt. Ja ne katru dienu, tas sešas dienas nedēļā noteikti to daru. Paldies vīram, kurš pacieš, atbalsta un palīdz karkasus taisīt lielākiem darbiem!" ■

Teātris

- ◊ 1. novembrī **Rojas Kultūras centrā** – Jāņa Kreičmaņa stāvizrāde komēdija “Puņķi un asaras”.
- ◊ **Stendes tautas namā** varēs noskatīties Kuldīgas amatiereteātra izrādi “Mešs pirmā vietā”.
- ◊ No 1. līdz 9. novembrim **Saldus novadā** norisināsies amatiereteātru skate. 1. novembrī Lutriņu klubā vietējās trupas iestudējums “Šauj viņu nost!”. Novadnieku pagasta “Mežvidos” muzikālā teātra “Fa-Do” dziesmu spēle “Snīpulītis no Snīpuļciema”. Saldū, Avotu ielas 12 zālē, Saldus Tautas teātra studijas izrāde “Mazmājiņas mistērija”. Brocēnu Kultūras centrā mājiņieku iestudējums “Liesma/Ragana”. Druvas kultūras namā vietējie izrādīs komēdiju “Minhauzena precības”.
- ◊ 2. novembrī **Ezeres kultūras namā** Kursīšu pagasta muzikālā teātra programma “Un tad atnāca...”, Rubas amatiereteātra izrāde “Trīs VR. Latviskais mīlas plostis”, Jaunlutriņu amatiereteātra viencēliens “Pīlks komplekts”, Zaņas amatiereteātra komēdija “Anniņai vaig veci” un Ezeres amatiereteātra iestudējums “Tās dullās Paulīnes dēļ”.
- ◊ 9. novembrī **Lutriņu klubā** Šķēdes Dailas teātra “Naudas ceļi”. Avotu ielas 12 zālē Saldus Tautas teātra izrāde “Vanckars”. Ezeres kultūras namā Vadakstes amatiereteātra izrāde “Barona Bundula atgriešanās”, Jaunaucē amatiereteātra iestudējums “Vīrietis” un Kursīšu kolektīva “Mītnes vieta”.
- ◊ 5. novembrī **Talsu Kultūras centrā** un 20. novembrī **Brocēnu Kultūras centrā** režisora Rolanda Atkočuna kaislību turbulence “Boeing, Boeing!”.
- ◊ 7. novembrī **teātra namā “Jūras vārti” Ventspilī** ar komponistam Uldim Stabulniekam veltīto koncertiestudējumu “Dievišķās nejaušības” Marijas Bērziņas režijā viesosies Latvijas Nacionālais teātris.
- ◊ 8. novembrī **Skrundas kultūras namā** ar stāvizrādi komēdiju “Smaids” viesojas Maksims Trīvaškevičs.
- ◊ 14. novembrī **Liepājas teātra** mazajā zālē pirmizrāde jaunās režisores Elīzas Dombrovskas veidotajam iestudējumam “Navigācija uz Nekurieni”, kas būs poētiska, muzikāla un vizuāla fantāzija par jaunību. Piedalās Madara Kalna, Valts Skuja, Valters Vuciņš, kurš iestudējumam kopā ar režisori rada arī mūziku, un Kintija Stūre vai Elīza Dombrovskā.
- ◊ 23. novembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** Baiba Sīpeniece-Gavare viesojas ar savu stāvizrādi “Ir vēl”.
- ◊ 26. novembrī **teātra namā “Jūras vārti” Ventspilī** viesosies Valmieras teātris ar izrādi “Četri balti krekli”.
- ◊ 29. novembrī **Liepājas teātrī** pirmizrāde “Trīs bēres un divas kāzas”. Lugu Laila Burāne veidojusi pēc Rūdolfā Blaumaņa darbu motīviem, režisors – Mārtiņš Eihe. Blaumaņa kopoto rakstu bezkaunīgā remiksā satiekas dažādi viņa noveļu un lugu tēli, veidojot arī šodienas sabiedrības portretējumu.

Māksla

- ◊ 5. novembrī **Talsu Kultūras centrā** atklās Talsu lietišķās mākslas studijas “Dzīpārs” un audēju kopas “Talse” izstādi.
- ◊ 8. novembrī **Laucienes kultūras namā** atklās Elmāra Orniņa gleznu izstādi.
- ◊ Līdz 14. novembrim **Rojas Jūras zvejniecības muzejā** apskatāma Gunitas Freimanis gleznu izstāde “Dabas ainavas”.
- ◊ Līdz 29. novembrim **Jaņa Rozentāla Saldus vēstures un mākslas muzejā** mākslinieces Ritas Armulikas jubilejas izstāde “Ainavas un ziedi”.

profesora, māksliniece Jāņa Murovska (Mura) darbi, kas tapuši sietspiedes tehnikā, un viņa tēva, tēlnieka un liepājnieka Imanta Murovska (1925–2001) radošais mantojums.

◊ Visu novembri mākslas un izglītības koprades telpā “Adatu Fabrika” **Kuldīgā** skatāma izstāde “Dokumentētā sir/realitāte”.

◊ Līdz 30. novembrim **Liepājas muzejā** skatāma izstāde “Aizmirst un atcerēties”, kas veltīta tēva un dēla, Imanta un Jāņa Murovska, radošo meklējumu kopsakarībām, kā arī godina Imanta Murovska 100. jubileju. Izstādē skatāmi Latvijas Mākslas akadēmijas (LMA)

Mūzika

- ◊ 1. novembrī **koncertzālē “Latvija” Ventspilī** ar programmu “Bahs un Šopēns” viesosies pianists Reinis Zariņš.
- ◊ 7. novembrī **Saldus Mūzikas skolā** koncertuzvedums “Gerda”. Hansa Kristiana Andersena pasakas par Sniega karalieni muzikālā tēlojumā piedalās stāstnieks Varis Klausītājs, flautiste Liene Denijsjuka-Straupe, pianiste Kristīne Paula, dziedātāja Sāra Šmite un laikmetīgās dejas izpildītāja Anastasija Čornaja.
- ◊ 7. un 8. novembrī **koncertzālē “Lielais dzintars” Liepājā** notiks koncertzāles desmitgades svinību kulminācija, kurā tiks īstenots sen lolots sapnis – Arnolda Šēnberga romantiskā oratorija “Gurres dziesmas” uz vienas skatuves apvienos vairāk nekā 250 profesionālu mūziķu. Diriģenta Modesta Pitrena vadībā uzstāsies Valsts akadēmiskais koris “Latvija”, Rīgas Projektu koris, Igaunijas Nacionālais vīru koris, Liepājas Simfoniskais orķestris un Latvijas Nacionālais simfoniskais orķestris, kā arī pieci solisti.
- ◊ 8. novembrī **teātra namā “Jūras vārti”** izskanēs Mika Galvanovska programma “Par savu zemi saukt”.
- ◊ 8. novembrī **Talsu Kultūras centrā** izskanēs Aināra Bumbiera koncerts “Manas tēvzemes stāsts”.
- ◊ 9. novembrī **koncertzālē “Latvija”** izskanēs Zigfrīda Muktupāvela mono koncerts “75”, kas veltīts mūziķa 60 gadu jubilejai.
- ◊ 14. novembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** notiks grupas “Astro’n’out” akustiskās koncerttūres “Mūc” koncerts.
- ◊ 16. novembrī **Kuldīgas Sv. Annas baznīcā** notiks krāšņš garīgās mūzikas un gaismu spēļu koncertuzvedums “Eņģeļu dziesmas”. Piedalīsies dziedātāja Aleksandra Špicberga un vīru vokālā grupa. Laikmetīgās mūzikas duets – Miķelis Dobičins un Ričards Plešanovs – čells, taustiņi un elektronika. Zēnu vokālā grupa “Puikas”. Ivara Vācēra gaismu režija.
- ◊ 16. novembrī **Saldus Mūzikas skolā** Diānas Lubes, Rinalda Heringa un Andra Akermana koncerts “Ar ozolziļi zem sirds”.
- ◊ 16. novembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** notiks koncerts “Čikāgas piecīšu skaistākās dziesmas”.
- ◊ 17. novembrī **koncertzālē “Lielais dzintars” Liepājā** valsts svētku koncerts “Ieklausies dvēseļu puteni”. Programmu veidojis Reinis Sējāns, tajā uzstāsies Intars Busulis, Jānis Aīšpurs, Goran Gora, Linda Leen, Māris Mihelsons, grupas “Instrumenti”, “Cosmos”, “Sudden Lights”, “Latvian Voices”, “Musiqq” un Liepājas Simfoniskais orķestris diriģenta Kaspara Ādamsona vadībā atskaņos latviešu sirdij nozīmīgas dziesmas.
- ◊ 22. novembrī **Kuldīgas Kultūras centrā** uz 25 gadu jubilejas koncertu “Izsapņotā pasaule” aicina grupu “Sestā jūdze”.
- ◊ 25. novembrī **Saldū**, Avotu ielā 12, muzikāls pasākums bērniem “Daudz laimes, Pegija!” ar Arņa Medņa dziesmām.
- ◊ 26. novembrī **Talsu Kultūras centrā** “Tango Extremo” koncertprogramma no Nīderlandes.
- ◊ 27. novembrī **koncertzālē “Latvija” Ventspilī** – koncerts “Klusuma auglis”, kas veltīts Pētera Vaska 80 gadu jubilejai.
- ◊ 28. novembrī **koncertzālē “Latvija”** norisināsies Ventspils Džeza kluba vakars.
- ◊ 29. novembrī **teātra namā “Jūras vārti” Ventspilī** Liepājas Simfoniskais orķestris un diriģents Andris Veismanis aicina uz Mārtiņa Brauna koncertprogrammu “Dziesma par spēli”. Piedalās Daumants Kalniņš, Renārs Kaupers un Ieva Kerēvica.

Citas lietas

- ◊ 1. novembrī **Saldū**, Kapelleru ngmā, “Vakarēšana slāvu tautu garā” kopā ar Saldus slāvu tautu ansambli “Živica” un kapelu “Strops”. Ciemosies Jelgavas novada Glūdas pagasta slāvu folkloras kopa “Slavjanočki”.
- ◊ 6. novembrī **Saldus novada bibliotēkā** dzimtas koka pētniecība kopā ar Normundu Puidi.
- ◊ 8. novembrī **Pļavmuižas saietā namā** – Mārtiņa vakara jampadracis: amatiereteātru koncerts, tirgošanās, laimes aka.
- ◊ 25. novembrī **Kuldīgas Jauniešu mājā** notiks seminārs par mākslu kā instrumentu emocionāla līdzsvara uzturēšanai.

KURZEMES KULTŪRAS PIELIKUMS

Iznāk vienu reizi mēnesī.
Izplatīts kā reģionālo laikrakstu “Kurzemes Vārds”,
“Talsu Vēstis” un “Saldus Zeme” bezmaksas pielikums.

Projekta vadītāja un redaktore:
Anda Pūce, “Kurzemes Vārds”.
Kontakti: tālrunis 26436485, e-pasts anda@kurzemes-vards.lv.

Internetā pieejams mājaslapā
sz.lv, retalsi.lv un
reģionālajā portālā liepajniekiem.lv.